

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozní ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Datová soustava České republiky se zaměřením na DPH

Gustav Laki

© 2016 ZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Gustav Laki

Provoz a ekonomika

Název práce

Daňová soustava České republiky se zaměřením na DPH

Název anglicky

Tax system in the Czech Republic focusing on value-added tax

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat vliv sazby daně z přidané hodnoty na výši příjmů státního rozpočtu. Dílčím cílem práce je zhodnotit význam a principy DPH.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy, kategorie a principy daňové soustavy ČR (význam daní, klasifikace, principy fungování atd.). V analytické části práce bude zhodnocen vývoj sazeb DPH od roku 1993, příčiny těchto změn a jejich vliv na příjmy státního rozpočtu. Závěr práce bude obsahovat vlastní náměty a doporučení.

V bakalářské práci bude využita metoda sekundárního sběru dat, analýza dokumentu, syntéza, deskripce a komparace.

Doporučený rozsah práce

40 stran textu bez příloh

Klíčová slova

daňová soustava, nepřímé daně, daň z přidané hodnoty, sazba daně, daňová kvóta, základ daně, předmět daně, zdanitelná plnění, správce daně, daňové příznání

Doporučené zdroje informací

Benda, V. Meritum Daň z přidané hodnoty 2009, výkladová řada ASPI, a.s. Praha, ISBN 978-80-7357-426-0
Drábová, M., Holubová, O., Tomíček, M. Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář. Praha: ASPI, 2008,
ISBN 978-80-7357-384-3

Klabík, P. Zákon o dani z přidané hodnoty, EUROUNION Praha, s.r.o., 2008, ISBN 978-80-7317-064-6

Marková, H. Daňové zákony 2015., ISBN 978-80-247-5507-6

Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty

Šíroky, J. Daně v Evropské unii, 3. aktualizované a přepracované vydání, Linde Praha a.s., 2009, ISBN
978-80-7201-746-1

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Dobroslava Pletichová

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 02. 2016

Prohlášení

Prohláším, že svou bakalářskou práci "Daňová soustava České republiky se zaměřením na DPH" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informací, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 9.3.2016

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Dobroslavě Pletichové z katedry ekonomiky na Provozní ekonomické fakultě za vedení bakalářské práce, odbornou pomoc, podnětné rady a včasně připomínky.

Daňová soustava České republiky se zaměřením na DPH

Souhrn

Daň z přidané hodnoty tvoří významnou část naší daňové soustavy a je klíčovým příjmem státního rozpočtu. Státu je odváděna od 1. ledna 1993, kdy nahradila daň z obrátu. Poplatníkem této daně je každý, kdo zakoupí určité zboží i službu. Základní sazba daně z přidané hodnoty od roku 2015 v České republice činí 21 %, snížená sazba 15 %. Novinkou se v roce 2015 v České republice pro některé výrobky stalo snížení níže sazby na 10 %, například pro kojeneckou výživu, léky, knihy a další. Jelikož plátců a poplatníků DPH nejsou tolik subjekty, adáme tuto daň společně se spotřebními daněmi mezi daněmi nepřímými. Druhou částí naší daňové soustavy tvoří daně přímé, které se dělí na daň z příjmu a majetkové. Ze statistických výpočtů vyplývá, že při zvýšení základní sazby DPH se příjmy státního rozpočtu sníží, existuje zde tedy nepřímá úměra. Naopak při zvýšení snížené sazby DPH se příjmy státního rozpočtu zvýší, jelikož se snížená sazba vztahuje na zboží nezbytně nutné k přežití.

Klíčová slova: daňová soustava, nepřímé daně, daň z přidané hodnoty, sazba daně, daňová kvóta, základ daně, přímé daně, zdanitelná plnění, správce daně, daňové přiznání

Tax system in the Czech Republic focusing on value-added tax

Summary

The value-added tax makes a significant part of our tax system and is a key revenue of the state budget. The VAT is paid to state since January 1, 1993, when it replaced the sales tax. The taxpayer is anyone who buys certain product or service. Since 2015 the basic rate of VAT is 21 %, the reduced rate is 15 %. A novelty in 2015 in the Czech republic has become a reduction of the reduced rate to 10 % for some products, for example baby food, medicaments, books and more. As the payer and the taxpayer of VAT are not the same subjects, we classify this tax together with excise duties among indirect taxes. The other part of our tax system form direct taxes, which are devided into income and property taxes. The statistical calculations show that an increase of the basic rate of VAT reduces state budget revenues, therefore there is an inverse relationship. Conversely, an increase of the reduced rate of VAT will increase state budget revenues, since the reduced rate applies to goods necessary for survival.

Keywords: tax system, indirect taxes, value-added tax, rate of tax, tax quota, base of tax, tax object, taxable supply, tax administrator, tax declaration

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	11
3 Charakteristika daní	12
3.1 Pojem daní	12
3.2 Funkce daní	12
3.3 Účel daní.....	12
3.3.1 Obecná kritéria účelů daní.....	12
3.4 Klasifikace daní dle metodiky OECD	14
4 Základní konstrukční prvky daní	14
4.1 Danovní subjekt	15
4.2 Objekt zdanění	15
4.3 Základ daní	15
4.4 Sazba daní	15
4.5 Korekční prvky	15
4.6 Rozpočtové určení.....	16
4.7 Správce daní	16
4.8 Podmínky placení.....	16
5 Danová soustava České republiky.....	16
6 Přímé daně	16
6.1 Daně z příjmů fyzických osob.....	17
6.2 Daně z příjmů právnických osob	17
6.3 Daně z nemovitostí	18
6.3.1 Daně z pozemků	19
6.3.2 Daně ze staveb a jednotek.....	19
6.4 Daně silniční.....	20
6.5 Daně z nabytí nemovitých věcí	21
7 Nepřímé daně	22
7.1 Spotřební daně	22
7.1.1 Daně z minerálních olejů	23
7.1.2 Daně z lihu.....	23
7.1.3 Daně z piva.....	23
7.1.4 Daně z vína a meziproduct	24

7.1.5	Dan z tabákových výrobků	24
7.2	Energetické daně	24
7.2.1	Dan ze zemního plynu a na kterých dalších plyn	25
7.2.2	Dan z pevných paliv	25
7.2.3	Dan z elektřiny	25
7.3	Dan z přidané hodnoty	26
7.3.1	Historie daně z přidané hodnoty	26
7.3.2	Danová harmonizace	26
7.3.3	Charakteristika DPH	30
7.3.4	Podmínky daně	30
7.3.5	Subjekty daně	32
7.3.6	Danové doklady	32
7.3.7	Způsob stanovení daně	34
7.3.8	Správa daně, zdaňovací období, danové přiznání	34
8	Vlastní práce	35
8.1	Zhodnocení vývoje sazeb DPH v České republice	35
8.2	Vývoj příjmů státního rozpočtu a inkasa DPH	36
8.3	Vliv sazeb DPH na inkaso DPH a celkové příjmy státního rozpočtu	37
8.4	Vliv daně z přidané hodnoty na vývoj HDP	39
8.5	Problematika danových úniků	41
9	Výsledky a diskuse	42
10	Závěr	43
11	Seznam použitých zdrojů	44

Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj sazeb daně z přidané hodnoty od roku 1993 (%)	36
Graf 2 - Příjmy státního rozpočtu a inkaso DPH od roku 1993 (mil. Kč)	37
Graf 3 - Vývoj HDP a výdaj domácností od roku 1993 (mil. Kč)	39

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Sazby DPH ve vybraných zemích Evropské unie k 1. 1. 2015	28
Tabulka 2 - Vývoj sazeb DPH v České republice	35
Tabulka 3 - Vliv sazeb DPH na inkaso DPH	37
Tabulka 4 - Vliv sazeb DPH na celkové příjmy státního rozpočtu	38
Tabulka 5 - Vliv sazeb DPH na výdaje domácností na spotřebu	39
Tabulka 6 - Vliv sazeb DPH na hrubý domácí produkt	40

1 Úvod

Dan jako takové jsou nedílnou součástí každého státu. Jelikož stát potřebuje zajistit prostředky pro financování služeb, které poskytuje, byly zavedeny různé daně, které tvoří nejvýznamnější polovku na příjmové straně státního rozpočtu. Danová soustava pomáhá ovlivňovat ekonomickou situaci a ve velké míře působí na činnost podniků i občanů. Občany jsou daně vnímány spíše záporně, jelikož se jedná o platbu povinnou a neekvivalentní, plátcům zde nevzniká nárok na zpeněžení ze strany státu.

Daně se dotýkají jak občané, tak podnikatelských subjektů, které se o tuto problematiku zajímají nejvíce. Daně totiž vstupují do finálních cen produktů a služeb a v konečném důsledku ovlivňují podnikovou konkurenceschopnost a zisky. Častěji změny v danovém řádu působí i na podnikatelských subjektech práci navíc, způsobují nepřehlednost a vyvolávají administrativní náročnost. Každé zvýšení daní také negativně působí na životní úroveň daňových poplatníků a prohlubuje rozdíly mezi společenskými vrstvami.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat vliv sazby dan z přidané hodnoty na výši příjmu státního rozpočtu. Důležitým cílem práce je zhodnotit význam a principy DPH.

2.2 Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy, kategorie a principy daňové soustavy ČR (význam daní, klasifikace, principy fungování atd.). Informace budou čerpány z odborné literatury.

V analytické části práce bude zhodnocen vývoj sazeb DPH od roku 1993 - 2014, příjmy těchto změn a jejich vliv na příjmy státního rozpočtu. Závěr práce bude obsahovat vlastní náměty a doporučení.

V bakalářské práci bude využita metoda sekundárního sběru dat, analýza dokumentu, syntéza, deskripce a komparace, regresní a korelační analýza.

Regresní analýza je používána k výpočtu odhadu koeficientů lineární regresní funkce $y' = kx + q$, vychází z dat v podobě uspořádaných dvojic.

Dvojnásobná lineární regrese: $y' = b_0 + b_{yx1.x2} * x_1 - b_{yx2.x1} * x_2$

$$b_{yx1.x2} = \frac{b_{yx1} - b_{yx2} * b_{x1x2}}{1 - b_{x2x1} * b_{x1x2}}$$

$$b_{yx2.x1} = \frac{b_{yx2} - b_{yx1} * b_{x2x1}}{1 - b_{x2x1} * b_{x1x2}}$$

$$b_0 = \bar{y} - b_{yx1.x2} * \bar{x} - b_{yx2.x1} * \bar{x}$$

y - závislá proměnná

x_1, x_2 - nezávislé proměnné

Korelační analýza je používána pro zjištění existence závislosti mezi dvěma náhodnými proměnnými.

$$\text{Koeficient vícenásobné korelace: } R_{y.x1x2} = \sqrt{\frac{r_{yx1}^2 + r_{yx2}^2 - 2 * r_{x1x2} * r_{yx1} * r_{yx2}}{1 - r_{x1x2}^2}}$$

$r_{yx1}, r_{yx2}, r_{x1x2}$ - koeficienty korelace pro jednoduchou lineární závislost

$$\text{Koeficient determinace: } R_{y.x1x2}^2$$

3 Charakteristika dan

3.1 Pojem da

Definice dan se často odvíjí od oblasti, ve které autor působí. Rozlišený pohled na tento pojem má ekonom, právník nebo daňový poradce.

Nejčastěji je daň známa jako povinná, zákonem předem stanovená částka, kterou se oderpává na nenávratném principu část nominálního důchodu ekonomickému subjektu.

Z hlediska právních norem představuje daň právo státu na určitě plnění osobou, která je plátcem daně.

Daň může být vnímána také jako platební povinnost, kterou stát stanoví zákonem na úhradu veřejných potřeb prostřednictvím veřejných rozpočtů.¹

3.2 Funkce dan

Obecně se uvádějí tři funkce daní:

- fiskální, tato funkce převažuje, jejím účelem je zajistit příjmy státu;
- regulační, závisí na vývoji příjmu a majetku, který je dán k dispozici zdaněním;
- stimulační, představuje využití daňových nástrojů s cílem ovlivnit činnost ekonomických jednotek a tempo jejich rozvoje.²

3.3 Klasifikace daní

3.3.1 Obecná kritéria klasifikace daní

Pro klasifikaci daní se používají různá kritéria, která se v praxi více či méně používají. Mezi základní kritéria patří:

- dopad daně,
- vztah plátce a poplatníka,
- subjekt daně,
- objekt daně,
- účel zachycení objektu daně,

---

¹ TROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 126 s. Vzdělávání a certifikace účetních. ISBN 978-80-7478-785-0, s. 11

² RADVAN, Michal. *Finanční právo a finanční správa - berní právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 509 s. ISBN 978-80-210-4732-7, s. 28-30

- způsob placení daní,
- způsob výpočtu daní,
- stupeň respektu k osobní situaci poplatníka,
- stanovení hodnoty daní vzhledem k daňovému základu.³

Podle dopadu daní se daně dělí na:

- daně přímé jsou vyměřeny poplatníkovi na základě jeho příjmu či majetku.
- daně nepřímé jsou zahrnuty a vybírány v cenách zboží, služeb, převodů a pronájmu.⁴

Dle vztahu plátce a poplatníka se daně dělí na ty, u kterých je plátce a poplatník daně stejnou osobou, tudíž nedochází k přesunutí daňového břemene, a na ty, u nichž se plátce a poplatník liší.

Podle subjektu daní jsou daně rozděleny do kategorií, kdy daňovým subjektem může být:

- fyzická osoba,
- domácnost, v případě, kdy nese daňovou povinnost hlava rodiny, která odvádí daň za domácnost jako celek,
- v-ichni členové domácnosti (tzv. plný splitting),
- manželé (tzv. manželský splitting),
- korporace.

Z hlediska objektu daní se daně dělí na:

- dchodové, je-li zatíženy dchody poplatníka,
- výnosové, jejich výše bývá odhadována dle vnějších znaků výdělečnéinnosti,
- majetkové, uvalené na vlastnictví, pronájem, užívání či drůbu majetku,
- subjektové, kdy se daň platí z titulu existence poplatníka,

³ RADVAN, Michal. Finanční právo a finanční správa - berní právo. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 509 s. ISBN 978-80-210-4732-7, s. 36

⁴ TROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 126 s. Vzdělávání a certifikace učitelů. ISBN 978-80-7478-785-0, s. 25-26

- obrátové, uvalené na hrubý obrát u kařdého výrobce podlejířho se na zpracování výrobku, nebo na ístý obrát, p ípadn na obrát u posledního zpracovatele,
- spot ební zat flující spot ebu komodít,
- z finan ních transakcí.

Dle respektování osobní situace poplatníka se dan ělení na:

- dan osobní, které respektují d chodovou situaci poplatníka,
- dan in rem, jeř jsou na p íjmech poplatníka nezávislé.⁵

3.4 Klasifikace daní dle metodiky OECD

T ídní daní se provádí p edevím pro porovnání da ových charakteristik národních i mezinárodních institucí. OECD ělení dan ě následovn :

- dan z d chod , zisk a kapitálových výnos ,
- p ísp vky na sociální zabezpe ení,
- dan z mezd a pracovních sil,
- dan majetkové,
- dan ze zboží a slufeb,
- ostatní dan .⁶

4 Základní konstruk ní prvky dan

Da lze považovat za právní vztah, tedy da ov právní vztah. Stejn ě jako ostatní právní vztahy má základní konstruk ní prvky, které jej definují. Mezi konstruk ní prvky da ov právního vztahu pat í:

- da ový subjekt,
- objekt zdan ění,
- základ dan ,
- sazba dan ,
- korek ní prvky,

⁵ TĚROKÝ, Jan. *Základy da ové teorie s praktickými p íklady*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 126 s. Vzd lávání a certifikace ú etních. ISBN 978-80-7478-785-0, s. 26

⁶ KUBÁTOVÁ, Kv ta. *Da ová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 275 stran. ISBN 978-80-7478-841-3, s. 23-24

- rozpočtové určení,
- správce daní,
- podmínky placení.⁷

4.1 Daňový subjekt

Daňovým subjektem může být poplatník nebo plátc daní. Daňovým poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy, majetek nebo jinost podléhají dani (nese daňové břemeno). Plátcem daní je osoba, která je povinna dan vypočítat, vybrat a odvést v zákonem stanovené lhůt.

4.2 Objekt zdanění

Předmět daní je finanční hodnota, případně jiná skutečnost, na jejímž základě je určena daňová povinnost.

4.3 Základ daní

Základ daní blíže specifikuje objekt daní, z něhož se dále vyměří daň. Stanoví se podle účetně závazky poplatníka, hrubé mzdy, úředním odhadem atd. Jednotkou měry mohou být peněžní jednotka, hmotnost, množství apod.

4.4 Sazba daní

Sazba daní představuje algoritmus, kterým se stanoví výše daní. Sazba může být pevná, ta určuje daň pevnou částkou na měrné jednotky (například silniční) a dále sazba procentní, u níž je daň vyjádřena procentem z hodnoty základu daní.

4.5 Korekční prvky

Pomocí korekčních prvků lze ovlivnit vyměření daní v podobě osvobození od daní, daňových úlev apod.

---

⁷ RADVAN, Michal. Finanční právo a finanční správa - berní právo. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 509 s. ISBN 978-80-210-4732-7, s. 30-33

4.6 Rozpočtové určení

Rozpočtové určení udává, do kterého z veřejných rozpočtů putuje výnos z daní. Také zda výnos plyne celý do určitého fondu nebo se rozděluje do více fondů.

4.7 Správce daní

Zpravidla finanční a celní orgány, které jsou zákonem oprávněny iniciativní opatření ke zjištění, stanovení a splnění daňových povinností daňovými subjekty.

4.8 Podmínky placení

Podmínky placení stanovují, v jakých termínech se daně platí. Také určují zásady placení a platební technické podmínky (účet správce daní, variabilní a konstantní symbol).

5 Daňová soustava České republiky

Daňovou soustavu tvoří souhrn všech daní, které se na daném území vybírají. Tyto daně, je-li jsou upravovány platnými právními předpisy, vytvářejí veřejných rozpočtů. Daňová soustava České republiky je újinná od 1. ledna 1993, kdy se musela přiblížit ostatním daňovým soustavám tržních ekonomik, a tím umožnit lepší fungování tržního mechanismu.

Dalším významným krokem ve vývoji naší daňové soustavy byl vstup ČR do Evropské unie. Tímto daňovou reformu, jejím výsledkem byl především nový zákon o dani z přidané hodnoty a nový zákon o spotřebních daních. Tyto změny přinesly zvýšení výnos z nepřímých daní a to díky zvýšení sazeb spotřebních daní a zúžení seznamu poloflek, na které se vztahovala snížená sazba daní z přidané hodnoty.⁸

6 Přímé daně

Přímé daně se dělí na příjmové (dohodové) a majetkové. Patří sem daně z příjmů, z nemovitostí, silniční a další. Poplatník daně je zároveň jejím plátcem.

---

⁸ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 15

6.1 Daň z příjmů fyzických osob

Upravení se mezi daňmi z příjmů fyzických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Poplatníci jsou rozděleni do dvou skupin:

- daňový rezident,
- daňový nerezident.

Daňovým rezidentem se rozumí každá fyzická osoba, která má na území ČR trvalé bydliště nebo se zde zdržuje alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce. Daň z příjmů fyzických osob (dále jen DPFO) zde podléhá všechny příjmy rezidenta jak v České republice, tak i v zahraničí.

Daňový nerezident je poplatník s omezenou daňovou povinností, zdaňuje pouze příjmy vzniklé v České republice. Tato osoba se na území ČR vyskytuje méně než 183 dní v daném kalendářním roce, nebo se na území ČR vyskytuje alespoň 183 dní v kalendářním roce za účelem studia nebo léčby.

Daň z příjmů fyzických osob podléhá všechny příjmy jednotlivců kromě těch, které byly získány darováním či úvěkem. Podléhá také daně podle § 6 - 10 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní.

Na které příjmy jsou osvobozeny a nezahrnují se do výpočtu základu daně. Mezi takové se řadí například dávky státní sociální podpory, příjmy z nemocenského a důchodového pojištění, plnění vyživovací povinnosti a další.

Základem daně jsou jednotlivé základní daně podle § 6 a 10 zákona o daních z příjmů.

Sazba daně z příjmů fyzických osob je pro rok 2015 stanovena na 15 % ze základu daně, který je zaokrouhlen na celá stovky Kč.

Zdaňovací období pro DPFO činí jeden kalendářní rok.

6.2 Daň z příjmů právnických osob

Společnost daní z příjmů fyzických osob ji upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Poplatníkem jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami. Vkládá se na daňové rezidenty a nerezidenty, ale poplatníky lze rozlišit také na podnikatelské a nepodnikatelské

subjekty. Poplatníci, kteří nejsou založeni za účelem podnikání, zdaují pouze ty příjmy, ve kterých vykazují zisk. Poplatníci, kteří byli založeni za účelem podnikání, zdaují příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, pokud není v zákoně stanoveno jinak.⁹

Od daní jsou osvobozeny například příjmy z nájemného z bytů a garáží, výnosy z kostelních sbírek a církevní příspěvky přijaté zájmovými sdruženími právnických osob, spolkem nebo odborovou organizací.¹⁰

Základem daně je rozdíl mezi příjmy a výdaji (náklady) poplatníka. U osob, které vedou účetnictví, se vychází z výsledku hospodaření, u ostatních se vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji.

Sazba daně činí 19 % ze základu daně sníženého o polovku snížením základu daně a o odpočetné polovky od základu daně zaokrouhleného na celé tisíce Kč dolů. Pro základní investiční fond činí sazba daně 5 %.

Zdařovací období je:

- kalendářní rok,
- hospodářský rok,
- období od rozhodného dne fúze nebo rozdělení obchodní korporace do konce kalendářního nebo hospodářského roku,
- účetní období, pokud je delší než 12 po sobě jdoucích měsíců.¹¹

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických i právnických osob se podává nejpozději do 31. března následujícího roku. Zpracovává-li poplatníkovo přiznání daňový poradce, nebo má-li poplatník povinnost mít účetní uzávěrku ověřenou auditorem, termín pro podání daňového přiznání se posouvá do 30. června.

6.3 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí upravuje zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí. Patří mezi majetkové daně a je rozdělena na daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek, jelikož vlastníci stavby nemusí vždy vlastnit pozemek, na kterém se stavba nachází a naopak.

⁹ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 67

¹⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 19

¹¹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 21a

6.3.1 Daň z pozemků

Poplatníkem daně je vlastník pozemku. Jedná-li se o pozemek ve vlastnictví České republiky, pak je poplatníkem příslušná složka státu, je-li má právo s majetkem hospodářit, případně právnická osoba, která má právo tento majetek užívat na základě výpůjčky vzniklé dle zákona.

Podmínkami daně jsou pozemky nacházející se na území České republiky, které eviduje katastr nemovitostí.

Od daně z pozemků jsou osvobozeny pozemky ve vlastnictví České republiky, pozemky nacházející se na území té obce, která je vlastní, nebo pozemky užívané diplomatickými zástupci v České republice¹².

Základ daně z pozemků závisí na druhu pozemku. Může být vyjádřen v m² nebo v Kč (u zemědělské půdy, hospodářských lesů a rybníků s intenzivním chovem ryb).

U orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je základem daně cena půdy, která se vypočítá vynásobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy za 1 m² stanovenou pro dané katastrální území.¹³

Hospodářské lesy a rybníky s intenzivním chovem ryb mají základ daně cenu pozemku zjištěnou k 1. lednu zdaňovacího období, nebo skutečnou výměru pozemku v m² vynásobenou částkou 3,80 Kč. U ostatních pozemků je základem daně výměra pozemku v m².

Pozemky, u kterých je základem daně cena půdy, je sazba daně stanovena v procentech. U ostatních pozemků jsou sazby pevné v Kč/m².

6.3.2 Daň ze staveb a jednotek

Podmínkami daně jsou stavby na území České republiky, na něž bylo vydáno kolaudační rozhodnutí. Patří sem budovy, inženýrské stavby a jednotky.

Osvobozeny jsou zdanitelné stavby i jednotky ve vlastnictví České republiky, stavby ve vlastnictví obce nacházející na jejím území i stavby užívané diplomatickými zástupci jiných zemí a další.¹⁴

¹² Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, § 4

¹³ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 74

¹⁴ Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, § 9

Poplatníkem je zpravidla vlastník stavby, v zákonem stanovených případech to může být i nájemce i uflivatel.

Základem daně ze staveb je výměra zastavěné plochy v m². Sazby jsou stanoveny pevně v Kč /m² a dále rozděleny podle druhu staveb.

Stejně jako u daně z pozemků zde existuje koeficient, který je stanoven pro každou obec podle počtu obyvatel. Tímto koeficientem se základ daně násobí.

Daňové přiznání je poplatník povinen podat do 31. ledna. Pokud vyměná daň nepřesáhne částku 5000 Kč, je splatná jednorázově do 31. května. Je-li daň vyšší než 5000 Kč, lze ji uhradit ve dvou stejných splátkách, a to do 31. května a do 30. listopadu.

6.4 Daň silniční

Silniční daň se vztahuje na uflívání pozemních komunikací motorovými vozidly, která jsou vyuflívána k podnikatelské činnosti. Tím se vytvoří finanční zdroje na výstavbu a údržbu silniční sítě.

Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

Předmětem silniční daně jsou silniční motorová vozidla registrovaná a provozovaná v České republice, používaná poplatníkem DPPO a používaná poplatníkem DPFO, pokud uflívání vozidla souvisí s činností, ze které plynou příjmy ze samostatné výdělečné činnosti a vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená k přepravě nákladu. Předmětem daně se nerozumí vozidla, kterým byla přidělena zvláštní registrační značka, speciální pásové automobily, zemědělské a lesnické traktory a další vozidla.

Od daně jsou osvobozena například vozidla vnitrostátní přepravy, vozidla požární ochrany a vozidla provozovaná ozbrojenými silami.¹⁵

Poplatníkem daně je fyzická nebo právnická osoba, která je v technickém průkazu zapsána jako provozovatel. Dále je poplatníkem zaměstnavatel, pokud proplácí zaměstnanci cestovné a pokud tomuto zaměstnanci již nevznikla daňová povinnost.

Základem daně je:

- u osobních automobilů zdvihový objem motoru v cm³,
- u nákladních součet povolených hmotností na nápravy a počet náprav,
- u ostatních vozidel největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav.

---

¹⁵ Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, § 3

Sazby daní jsou stanoveny pevnými částkami na základ daní a liší se dle druhu automobilu.

Zdaňovací období činí jeden kalendářní rok. Poplatník platí čtvrtletní zálohy, které se vypočítají ve výši jedné dvanáctiny roční sazby daní za každý kalendářní měsíc, ve kterém u vozidla vznikla daňová povinnost.¹⁶

Daňové priznání se podává do 31. ledna následujícího roku.

6.5 Daň z nabytí nemovitých v cizí zemi

K 1. lednu 2014 nahradilo zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb. o dani z nabytí nemovitých v cizí zemi zákon z roku 1992 o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí. Od tohoto okamžiku byla daň dědická zrušena a dědictví je nyní chápáno jako bezúplatné nabytí, dary byly zařazeny do ostatních příjmů, § 10 v zákoně o daních z příjmů a daň z převodu nemovitostí byla transformována právem na daň z nabytí nemovitých v cizí zemi.

Poplatníkem daní je převodce vlastnického práva k nemovitosti, nabyvatel zde vystupuje jako ručitel. V případě, že je ve smlouvě uvedeno, že poplatníkem je nabyvatel, stává se poplatníkem daní z nabytí nemovitých v cizí zemi nabyvatel.

Předmětem daní z nabytí nemovitých v cizí zemi je úplatné nabytí vlastnického práva k nemovité věci, která je pozemkem, stavbou, jednotkou, částí inženýrské sítě, právem stavby nebo spoluvlastnickým podílem na nemovité věci.¹⁷

Od daní je osvobozeno například nabytí vlastnického práva k nemovité věci členským státem Evropské unie nebo první nabytí vlastnického práva k nové stavbě rodinného domu.¹⁸

Základem daní je nabývací hodnota, kterou může být:

- sjednaná cena, kterou zaplatí kupující,
- srovnávací daňová hodnota, kde částka odpovídá 75 % směrné hodnoty nebo zjištěné ceny,
- zjištěná cena, je-li stanovena na základě znaleckého posudku,
- zvláštní cena, tedy cena dosažená v dražbě či prodejem v insolvenčním řízení.

¹⁶ Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, § 10

¹⁷ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 78

¹⁸ Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých v cizí zemi, Hlava III, § 6-7

Zákon určí, která z výše uvedených cen bude v jakém případě použita. Sazba dan z nabytí nemovitých věcí je stanovena na 4 % ze základu daně. Základ daně se před výpočtem zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru. Daně povinnosti se podává nejpozději do konce stejného kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém došlo k převodu vlastnictví.

7 Nepřímé daně

Danový poplatník zde nevystupuje zároveň jako plátců daně. Poplatník je konečným spotřebitelem. Mezi nepřímé daně patří daně spotřební, energetické a daně z přidané hodnoty.

7.1 Spotřební daně

Spotřební daně mají selektivní charakter, jelikož jim podléhá úzká skupina výrobků. Jejich účelem je zvýšení příjmů státního rozpočtu, regulace cen určitých komodit, případně snížení spotřeby zdraví škodlivých výrobků. Daně je obsažena v ceně výrobku, proto je jejím poplatníkem konečný spotřebitel. Spotřební daně upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

Plátců spotřebních daní jsou fyzické nebo právnické osoby, které:

- provozují daně sklady,
- mají povinnost daně přiznat a zaplatit při dovozu,
- uplatní nárok na vrácení daně,
- a jiné (dle § 4 daně zákona).¹⁹

Předmětem daně jsou vybrané výrobky vyrobené na území České republiky, nebo na toto území dovezené. Tyto výrobky se dělí do pěti skupin:

- minerální oleje,
- lihoviny,
- pivo,
- víno a meziprodukty,
- tabákové výrobky.

---

¹⁹ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Danová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 126

Základ dan tvoří množství daných výrobků v m r ných jednotkách, sazby jsou ur ené pevn v K za m rné jednotky. U tabákových výrobků se da po ítá z množství i ceny výrobku.

Zda ovacím obdobím je kalendá ní m síc. Da ové p iznání se správci dan podává samostatn za každou da do 25. dne po skon ení zda ovacího období. Do 40. dne po skon ení zda ovacího období má plátce povinnost da splatit.

7.1.1 Da z minerálních olej

P edm tem dan jsou motorové a technické benziny, letecké pohonné hmoty, t ílké topné oleje, odpadní oleje, zkapaln né ropné plyny ur ené k prodeji pro dal-í ú ely, sm si benzinu s dal-í látkou.²⁰

Základem této dan je množství minerálních olej vyjád ené v 1000 litrech p i teplot 15 °C.²¹

7.1.2 Da z lihu

P edm tem dan je líh v etn neoddelného lihu vzniklého kva-ením, obsařený ve výrobcích, pokud obsah lihu v t chto výrobcích p esahuje 1,2 % objemových etanolu. Základem dan je množství lihu dané v hektolitrech etanolu p i teplot 20 °C zaokrouhlené na dv desetinná místa.

Od dan je osvobozen nap íklad líh, jenž se pouívá p i výrob lé iv, potravin i k aromatizaci potravin a nápoj .²²

7.1.3 Da z piva

P edm tem dan z piva jsou výrobky p esahující 0,5 % objemových alkoholu a sm si výrobku s nealkoholickými nápoji, které p esahují 0,5 % objemových alkoholu. Základem dan je množství piva vyjád ené v hektolitrech.

Od dan z piva je osvobozeno nap íklad pivo pro výrobu octa, lé iv, nebo pivo vyrobené fyzickou osobou ur ené pro osobní spot ebu.²³

---

²⁰ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Luká-MORAVEC. *Da ová soustava*. Vyd. 1. V Praze: eská zem d lská univerzita, Provozn ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 130

²¹ Zákon . 353/2003 Sb., o spot ebních daních, § 47

²² Zákon . 353/2003 Sb., o spot ebních daních, § 67, § 69, § 71

²³ Zákon . 353/2003 Sb., o spot ebních daních, §81, § 84, § 86

7.1.4 Daň z vína a meziprodukt

Podle těchto jsou vína a meziprodukty obsahující alkohol mezi 1,2 % a 22 % objemových alkoholu. Základ daně je stejný jako u piva vyjádřen množstvím vína a meziproduktů v hektolitrech.²⁴

Od daně z vína jsou osvobozeny vína a meziprodukty používaná při výrobě léčiv a octa. Dále vína užívaná pro výrobu přísad do potravin, jejichž obsah alkoholu nepřekročí 1,2 % objemových.²⁵

7.1.5 Daň z tabákových výrobků

Podle této daně jsou cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření. Základem daně z tabákových výrobků je množství vyjádřené v kusech či kilogramech. U cigaret tvoří kusy jen jednu část základu daně, druhou tvoří cena pro konečného spotřebitele, u které je sazba daně stanovena procentem.²⁶

Od této daně jsou osvobozeny výrobky určené pro testy kvality daného výrobku, vzorky odebrané správcem daně a znehodnocené výrobky zničené pod dozorem správce daně.²⁷

7.2 Energetické daně

Energetické daně mají ekologický charakter a výrobky jsou jimi zatíženy od 1. ledna 2008, kdy nabyl účinnosti zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Tomuto zákonu podléhají:

- daň z zemního plynu a některých dalších plynů,
- daň z pevných paliv,
- daň z elektřiny.²⁸

²⁴ TUJLCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 135

²⁵ Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, § 97

²⁶ Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, § 101-102

²⁷ Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, § 105

²⁸ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 107

Správce těchto daní jsou celní úřady, zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. Podání daňového přiznání a zaplacení daní musí být učiněno do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla daňová povinnost.

7.2.1 Daň ze zemního plynu a n kterých dal-ích plyn

Plátcem daní je dodavatel plynu konečnému spotřebiteli nebo také provozovatel distribučních soustav a zásobník plynu.

Pedmětem daní je plyn určený pro pohon motorů, pro výrobu tepla i pro stacionární motory a stroje.

Základem daní je množství plynu v MWh spalného tepla, sazby jsou stanoveny pevně v Kč/MWh.

Povinnost daň přiznat a zaplatit vzniká ke dni dodání plynu konečnému spotřebiteli.²⁹

Od této daní jsou osvobozeny například plyny použité pro výrobu tepla v domácnostech, pro výrobu elektřiny, nebo plyny použité jako pohonná hmota pro plavby po vodě.³⁰

7.2.2 Daň z pevných paliv

Plátcem daní je dodavatel paliv konečnému spotřebiteli. Předmětem daní je černé a hnědé uhlí, brikety a další výrobky vyrobené z těchto druhů uhlí, koks apod.

Základem daní je množství pevných paliv vyjádřených v GJ spalného tepla, sazba je stanovena v Kč/GJ. Povinnost přiznat a zaplatit daň vzniká dnem dodání paliv konečnému spotřebiteli.³¹

Od daní z pevných paliv jsou osvobozena paliva používaná k výrobě elektřiny, koksu i v redukčních procesech ve vysokých pecích.³²

7.2.3 Daň z elektřiny

Plátcem daní z elektřiny jsou dodavatelé elektřiny konečnému spotřebiteli a provozovatelé distribučních soustav. Dále také osoby, které použily elektřinu osvobozenou od daní jiným úřadem, než na které se osvobození vztahuje.

²⁹ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 108

³⁰ Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, část tyčinná pátá, § 8

³¹ Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, část tyčinná šestá, § 3-6

³² Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, část tyčinná šestá, § 8

P edm tem dan je elekt ina pod stanoveným kódem nomenklatury. Základem dan je množství elekt iny v MWh, sazba dan je vyjád ena v Kč /MWh.

Povinnost da p iznat a zaplatit vzniká dnem dodání elekt iny kone nému spot ebiteli.³³

Od dan z elekt iny je osvobozena elekt ina ekologicky –etrná, dále elekt ina vyrobená v dopravních prost edcích, pokud je v nich zároveň spot ebována, nebo elekt ina poufřívána p i provozování dráfní dopravy.³⁴

7.3 Da z p idané hodnoty

7.3.1 Historie dan z p idané hodnoty

Da z p idané hodnoty (dále jen DPH) pat í mezi nejmladší dan . Poprvé byla zavedena ve Francii v roce 1954 a postupn se roz-í ovala do v t-iny vysp lých zemí. V eské republice byla zapracována v roce 1993 do nov vzniklé da ové soustavy. Do roku 2004 DPH upravoval zákon . 588/1992 Sb., o dani z p idané hodnoty, ale se vstupem eské republiky do Evropské unie bylo nutné pod ídit n které zákony tak, aby byly v souladu se zákony platnými pro Evropskou unii. Od 1. kv tna 2004 tedy DPH upravuje zákon . 235/2004 Sb., o dani z p idané hodnoty. V pr b hu let pro-el zákon o dani z p idané hodnoty je-t n kolika úpravami, které m ly za úkol p edev-ím p íblífit ustanovení zákona o DPH s evropskými sm rnicemi a také up esnit i zjednodu-ít n která ustanovení.

7.3.2 Da ová harmonizace

Da ová harmonizace p edstavuje proces sblifování da ových soustav stát na základ spole ných pravidel. V harmoniza ním procesu lze identifikovat t i fáze, harmonizace ov-em nemusí nutn projít v-emi z nich.

- výb r dan , kterou je nutno harmonizovat;
- harmonizace da ového základu;
- harmonizace da ové sazby.³⁵

³³ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Luká-MORAVEC. *Da ová soustava*. Vyd. 1. V Praze: eská zem d lská univerzita, Provozn ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 142-143

³⁴ Zákon . 261/2007 Sb., o stabilizaci ve ejných rozpo t , ást ty icátá sedmá, § 8

V první fázi šlo především o zavedení daně z přidané hodnoty do všech členských zemí, jelikož doposud DPH užívala pouze Francie a ostatní státy Evropského společenství používaly daň z obrátu. Fáze druhá představovala harmonizaci legislativy daně z přidané hodnoty také s přihlédnutím sazeb daní. K harmonizaci DPH sloužily směrnice Evropské rady. První směrnice č. 67/227/EEC z roku 1967 dala členským zemím za úkol nahradit do 1. ledna 1970 daň z obrátu jednotným systémem daně z přidané hodnoty. Sazby daní a výjimky ve zdanění zůstaly v kompetenci jednotlivých států. Druhá směrnice č. 67/228/EEC stanovila podmínky daně. Tím se stal prodej zboží a poskytování služeb na území členské země za úplaty a dovoz zboží. Směrnice také vymezila místo plnění, plátce daní, prodej zboží a poskytování služeb. Třetí směrnice č. 69/463/EEC prodloužila dobu zavedení DPH Belgie do konce roku 1972. Ve čtvrté směrnici č. 71/401/EEC a páté č. 72/250/EEC byl prodloužen limit pro implementaci DPH Itálii do konce roku 1973. Nejdůležitější směrnice pro harmonizaci DPH je šestá směrnice č. 77/388/EEC, jejímž cílem bylo harmonizovat národní systémy v souladu s body uvedenými v první a druhé směrnici. Šestá směrnice vymezovala základ a sazby daní, teritoriální dosah a další.

Jelikož se kvůli častým novelizacím stala situace okolo harmonizace DPH poměrně nepřehlednou, rozhodla v roce 2006 Evropská komise, že bude šestá směrnice přepracována a nahrazena novou směrnicí č. 2006/112/EC. V roce 2008 byly přijaty dvě směrnice, které doplňují směrnici č. 2006/112/EC. Jedna z nich, směrnice č. 2008/8/EC zavedla nová pravidla pro poskytování služeb.³⁶

---

³⁵ NERUDOVÁ, Danuše. Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2008, 257 s. Daňová úprava. ISBN 978-80-7357-386-7, s. 15

³⁶ NERUDOVÁ, Danuše. Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2008, 257 s. Daňová úprava. ISBN 978-80-7357-386-7, s. 36-41

Tabulka 1 ó Sazby DPH ve vybraných zemích Evropské unie k 1. 1. 2015

Stát	Základní sazba (%)	Snížené sazby (%)
Belgie	21	12; 6
Česká republika	21	15; 10
Dánsko	25	-
Chorvatsko	25	13; 5
Itálie	22	10; 4
Lucembursko	17	14; 8
Německo	19	7
Polsko	23	8; 5
Rakousko	20	12; 10
Slovensko	20	10
Velká Británie	20	5

Zdroj: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/436973-dph-v-eu-v-roce-2015/>, vlastní zpracování

První snížená sazba v Belgii platí především pro výrobky z uhlí. Druhá snížená sazba ve výši 6 % se vztahuje na základní potraviny, vodu, farmaceutické výrobky, noviny, knihy a další. Podnikatelé, jejichž roční obrát nepřesáhne 5 580 EUR, jsou osvobozeni od registrace k DPH, mohou se ovšem registrovat dobrovolně.³⁷

V Dánsku platí jednotná sazba DPH. Osobami podléhajícími dani jsou fyzické a právnické osoby vykonávající ekonomickou činnost, jejichž obrát dosáhl 50 000 DKK. Na prodej tiskovin, je-li vycházejí více než jednou měsíčně, se aplikuje nulová sazba.³⁸

První snížená sazba daně v Chorvatsku platí pro ubytovací služby, stravování a periodika. Druhá snížená sazba se uplatňuje na chléb, mléko, léky, některé knihy a

³⁷ TROKÝ, Jan. Dan v Evropské unii: daňové systémy v 28 členských státech EU, legislativní základy daňové harmonizace v etn. judikát SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU, zdanění finančního sektoru. 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 215

³⁸ TROKÝ, Jan. Dan v Evropské unii: daňové systémy v 28 členských státech EU, legislativní základy daňové harmonizace v etn. judikát SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU, zdanění finančního sektoru. 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 229

odborné časopisy. Pro povinnou registraci musí být překročen roční obrát ve výši 230 000 HRK.³⁹

V Itálii se první snížená sazba aplikuje na potraviny, vodu a energie. Super snížená 4% sazba platí pro určité druhy potravin, léků a lékařské vybavení.⁴⁰

V Lucembursku je snížená 8% sazba uplatňována na elektřinu nebo plyn. Super snížená 3% sazba platí pro potraviny, nealkoholické nápoje, léky, tisk a další.⁴¹

Snížená sazba v Německu platí pro potraviny, noviny, knihy, léky, vstupného do muzeí a na koncerty. Povinně registrovat se musí podnikatelé, jejichž roční obrát přesáhne 17 500 EUR.⁴²

První snížená sazba v Polsku se aplikuje na vybrané potraviny, na které zboží vztahující se ke zdravotní péči, noviny, na které knihy a služby související se zemědělstvím. V Polsku je také super snížená sazba ve výši 5 %, která je aplikovaná na knihy a periodika mimo noviny.⁴³

Snížená sazba v Rakousku ve výši 10 % se vztahuje na základní potraviny, noviny, knihy a přepravy cestujících. Pro obce Mittelberg a Jungholz ležící na hranicích s Německem je aplikována základní sazba 16 % a snížená 10 %.⁴⁴

V sousedním Slovensku platí snížená sazba 10 % a je aplikována například na léky, farmaceutické výrobky a pomůcky pro handicapované. Limit obrátu, po kterém je povinnost registrace k DPH činí 49 790 EUR.⁴⁵

Snížená 5% sazba daně ve Velké Británii se aplikuje na antikoncepci a dodávky paliva a energií do domácností. Ve Velké Británii existuje také nulová sazba DPH, která se

---

³⁹ TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii: daňové systémy v rámci 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace v etn. judikát SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU, zdanění finančního sektoru*. 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 248

⁴⁰ TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 256

⁴¹ TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 276

⁴² TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 290

⁴³ TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 300

⁴⁴ TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 309

⁴⁵ TROKÝ, Jan. *Dan v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v etn. CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 326

vztahuje na knihy, tisk, hromadnou dopravu, potraviny pro lidskou výživu, dle tiskové oblečení a další. Povinnost registrace k DPH má subjekt, jehož obrát překročí 79 000 GBP.⁴⁶

7.3.3 Charakteristika DPH

Daň z přidané hodnoty je daní univerzální, jelikož se jedním systémem zdaňuje prodej zboží, nemovitostí, poskytnutí služby včetně dovozu a vývozu. Zdanění podléhá každý stupeň výroby a dodání výrobků, zboží i služby. Patří mezi nepřímé daně, protože daňový poplatník není totožný s plátcem daně. Z názvu daně vypovídá, že se daní z přidané hodnoty rozumí vklad podniku do výrobků i služby a rovná se rozdílu hodnot výstupů z firmy a nakoupených vstupů. Přidanou hodnotu tvoří vložená práce, režijní náklady firmy a zisková přírůstek.⁴⁷

Výnos DPH plyne do rozpočtu Evropské unie, obcí, krajů a nejvýše do státního rozpočtu. U problematiky DPH je třeba se seznámit s některými pojmy.

Daň na vstupu představuje daň, jejíž plátce DPH platí při nákupu zboží i služeb.

Odpočet daně je daň na vstupu.

Daň na výstupu je daň, kterou plátce DPH zahrne do ceny prodávané služby nebo zboží.

Daňovou povinnost tvoří rozdíl mezi daní na výstupu a odpočtem daně. Je-li daňová povinnost vyčíslena, mluvíme právě o daňové povinnosti, tedy odvodu správci daně. Pokud je daňová povinnost nulová, jedná se o nadměrný odpočet, který tvoří nárok plátce DPH vůči správci daně. Plátce o vrácení nadměrného odpočtu žádat nemusí, je mu vrácen do 30 dnů od posledního dne lhůty pro podání daňového přiznání.⁴⁸

7.3.4 Předmět daně

Předmětem daně je:

- dodání zboží za úplaty osobou povinnou k dani s místem plnění v tuzemsku,

⁴⁶ TROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*: 6., aktualiz. a přeprac. vyd. včetně CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0, s. 348

⁴⁷ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 91

⁴⁸ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 99

- poskytnutí služby za úplaty osobou povinnou k dani s místem plnění v tuzemsku
- pořízení zboží i dopravního prostředku z jiného členského státu za úplaty uskutečněnou osobou povinnou k dani, pokud je tento prostředek zakoupen od osoby nepovinné k dani,
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.⁴⁹

Předmětem daně se nerozumí pořízení zboží z jiného členského státu, je-li pořízení uskutečněno osobou povinnou k dani, nebo právnickou osobou, která nebyla založena za účelem podnikání, a dodání tohoto zboží by bylo v tuzemsku osvobozeno od daně. Dále není předmětem daně pořízení zboží osobou osvobozenou od uplatnění DPH, nebo právnickou osobou, která nebyla založena za účelem podnikání, a celková výše pořízeného zboží bez daně v kalendářním roce ani v roce bezprostředně předcházejícím nepřekročí 326 000 Kč.⁵⁰

Bez nároku na odpočet, tedy v případy, kdy se neuplatňuje daň na výstupu a zároveň dochází ke ztrátě nároku na odpočet daně na vstupu, jsou od DPH osvobozeny například:

- základní poštovní služby a dodání poštovních známek,
- rozhlasové a televizní vysílání,
- finanční, pojišťovací a penzijní činnosti,
- nájem a dodání vybraných nemovitostí,
- sociální pomoc,
- provozování loterií,
- další.⁵¹

S nárokem na odpočet, tedy možnostmi uplatnění daně na vstupu a neuplatnění daně na výstupu, jsou od DPH osvobozeny například:

- dodání zboží do jiného členského státu,
- pořízení zboží z jiného členského státu,
- vývoz zboží,
- poskytnutí služby do třetí země,

⁴⁹ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, § 2

⁵⁰ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 102

⁵¹ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, § 51

- přeprava osob,
- další.⁵²

7.3.5 Subjekty daní

Poplatníkem DPH je konečný spotřebitel zboží a služby zatížené DPH nebo dovozdce zboží ze třetích zemí (tj. zemí, které nejsou členy Evropské unie).

Plátcem DPH je dovozce zboží ze třetích zemí nebo osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku, jejíž obrát za 12 bezprostedních p edcházejících m síc po sob p esáhne 1 000 000 K .

Neplátce DPH je subjekt, který není registrovaný k DPH u finan ního ú adu. Jeho obrát za 12 kalendá ních m síc nep ekro il 1 000 000 K . Tyto osoby se ovšem k DPH mohou zaregistrovat dobrovoln .

Registraci k DPH mají osoby povinné k dani povinnost podat do 15 dn po skon ení kalendá ního m síce, ve kterém p ekro ily daný obrát.⁵³

7.3.6 Da ové doklady

Da ovým dokladem je taková písemnost, jež spl uje zákonem stanovené podmínky. Da ový doklad m fle mít listinnou i elektronickou podobu ó v p ípad , fle je doklad vystaven i odrfen elektronicky a osoba, pro kterou se pln ní uskute uje, s touto formou souhlasí. Odpov dnost za správnost údaj v da ovém dokladu nese vfdy osoba, která uskute uje pln ní.⁵⁴

Zákonem stanovené náležitosti da ového dokladu jsou:

- ozna ení a da ové identifika ní íslo osoby, která uskute uje pln ní,
- ozna ení a da ové identifika ní íslo osoby, pro kterou se uskute uje pln ní,
- eviden ní íslo da ového dokladu,
- rozsah a p edm t pln ní,
- den vystavení da ového dokladu,

⁵² Zákon . 235/2004 Sb., o dani z p idané hodnoty, § 63

⁵³ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Luká-MORAVEC. *Da ová soustava*. Vyd. 1. V Praze: eská zem d lská univerzita, Provozn ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 94

⁵⁴ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Luká-MORAVEC. *Da ová soustava*. Vyd. 1. V Praze: eská zem d lská univerzita, Provozn ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 108

- den uskutečnění plnění nebo den přijetí úplaty, pokud před uskutečněním plnění vznikla povinnost ke dni přijetí úplaty přiznat daň nebo přiznat uskutečnění plnění, pokud se liší ode dne vystavení daňového dokladu,
- základ a sazba daně,
- výše daně, uvedenou v české měně.

Zároveň musí daňový doklad obsahovat odkaz na ustanovení zákona o DPH, předpisu Evropské unie a jiný údaj uvádějící, že je plnění od daně osvobozeno. Slova švýcarského zákazníkem, pokud osoba, pro kterou je plnění uskutečněno, zmocněnkou vystavení daňového dokladu a slova švédského odvede zákazník, pokud je osobou povinnou přiznat daň osoba, pro kterou se plnění uskutečňuje.⁵⁵

Druhy daňových dokladů

Zjednodušený daňový doklad se vystavován v případech, kdy celková částka za plnění nepřevyšuje 10 000 Kč. Nemusí obsahovat identifikaci osoby, pro kterou se plnění uskutečňuje, základ ani výše daně.

Doklad o použití se používá se pro zdanění prodeje nebo použití bez placení zboží a služeb. Na dokladu musí být uveden úhel použití, nemusí obsahovat identifikaci odběratele.

Daňový dobropis a vrubopis se představují opravné doklady k již vystaveným daňovým dokladům. Uvádí se na nich rozdíl mezi cenou na daňovém dokladu a cenou zvýšenou a sníženou. Z tohoto rozdílu se vypočítá daň. Dobropis i vrubopis obsahují všechny náležitosti daňového dokladu a informace o opravě.

Souhrnný daňový doklad se vystavuje se pro více plněních pro jednu osobu.

Splátkový kalendář je součástí nájemní smlouvy, obsahuje všechny náležitosti daňového dokladu.

Doklady pro dovoz a vývoz vydává je celní orgán, nejde o jednorázový správní doklad.

Platební kalendář se představuje rozpis plateb na předem stanovené období.

⁵⁵ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, § 29

7.3.7 Způsob stanovení daní

Základem daní se rozumí hodnota úplaty za uskutečněnou zdanitelná plnění. Do základu daní také patří clo, spotřební daň, poplatky a vedlejší výdaje. Při poskytnutí služby se do základu daní řadí i materiál, jenž přímo souvisí s danou službou.⁵⁶

Sazby daní z přidané hodnoty jsou stanoveny lineárně. Od roku 2015 činí základní sazba DPH v České republice 21 %, první snížená 15% sazba daní je aplikována na potraviny, krmiva pro zvířata, knihy, noviny, časopisy a další zboží a služby uvedené v přílohách 2 a 3 k zákonu o dani z přidané hodnoty. Druhá snížená sazba má výši 10 % a vztahuje se na kojeneckou stravu, sladkosti, kromě těch které léky a další zboží uvedené v příloze 3a k zákonu o dani z přidané hodnoty.

Výpočet daní probíhá vynásobením základu daní s příslušnou sazbou daní. Cena zboží a služby vznikne součtem základu daní s výpočtenou daní.⁵⁷

7.3.8 Správa daní, zdaňovací období, daňové přiznání

Správce daní z přidané hodnoty je finanční úřad, při dovozu a vývozu je správcem celní úřad.

Pokud obrát subjektu za předchozí rok překročil 10 000 000 Kč, je zdaňovacím obdobím pro účely DPH kalendářní měsíc. V případě, že tohoto obrátu plátců nedosáhl, je zdaňovacím obdobím kalendářní čtvrtletí. Měl-li obrát plátců více než 2 000 000 Kč, může si plátců jako zdaňovací období zvolit i kalendářní měsíc.⁵⁸

Správce daní přidělí plátců daňové identifikační číslo, které poté plátců používá při jakékoli komunikaci se správcem daní.

Daňové přiznání musí plátců DPH podat do 25 dnů po ukončení zdaňovacího období. Stejně dlouhá je i lhůta pro zaplacení daňové povinnosti. V případě, že plátců daňová povinnost nevznikla, je také povinen podat daňové přiznání.⁵⁹

⁵⁶ TULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0, s. 110-111

⁵⁷ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 103

⁵⁸ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 106

⁵⁹ PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6, s. 107

8 Vlastní práce

8.1 Zhodnocení vývoje sazeb DPH v České republice

Před založením samostatné České republiky probíhal na našem území proces zavedení standardního daňového systému tržního mechanismu. V roce 1993 byla uskutečněna daňová reforma, která zavedla daň z přidané hodnoty. Ta nahradila doposud používanou daň z obrátu. V souvislosti s plánovaným vstupem České republiky do Evropské unie byly zavedeny nepřímé daně a podle požadavků Evropské unie byly postupně snižovány sazby daní z příjmů a zároveň zvyšován podíl daní nepřímých. Úbytek prostředků plynoucích do státního rozpočtu vlivem snížení zdanění příjmů lze kompenzovat právě zvýšením nepřímých daní.

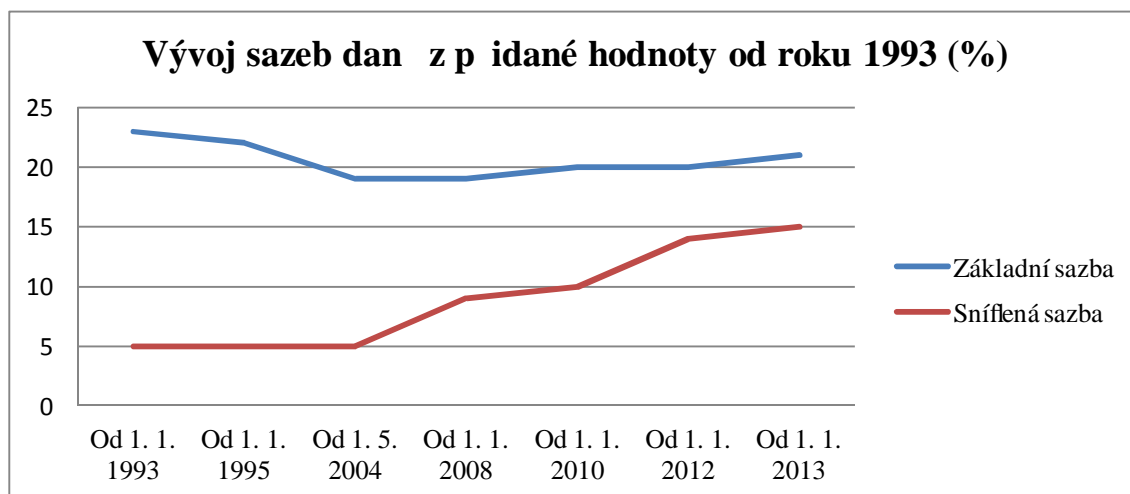
Tabulka 2 - Vývoj sazeb DPH v České republice

Období	Základní sazba daně	Snížená sazba daně
1. 1. 1993 - 31. 12. 1994	23 %	5 %
1. 1. 1995 - 30. 4. 2004	22 %	5 %
1. 5. 2004 - 31. 12. 2007	19 %	5 %
1. 1. 2008 - 31. 12. 2009	19 %	9 %
1. 1. 2010 - 31. 12. 2011	20 %	10 %
1. 1. 2012 - 31. 12. 2012	20 %	14 %
1. 1. 2013 - 31. 12. 2014	21 %	15 %
1. 1. 2015 -	21 %	15 %; 10 %

Zdroj: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/436973-dph-v-eu-v-roce-2015/>, vlastní zpracování

V roce 1993 byla základní sazba daně z přidané hodnoty stanovena na 23 % a snížená na 5 %. Zatímco základní sazba se od roku 1993 pozvolna snižovala a svého minima dosáhla mezi lety 2004 - 2009, snížená sazba má naopak rostoucí tendenci. Prvních patnáct let se držela na stálých pěti procentech, ovšem od roku 2008 se postupně zvyšovala a nyní dosahuje trojnásobné hodnoty. Od 1. ledna 2015 byla navíc nově zavedena druhá snížená sazba DPH v hodnotě 10 %, která se vztahuje například na kojeneckou stravu, některé léky, slad nebo kromby.

Graf 1 - Vývoj sazeb dan z p idané hodnoty od roku 1993 (%)

Zdroj: vlastní zpracování

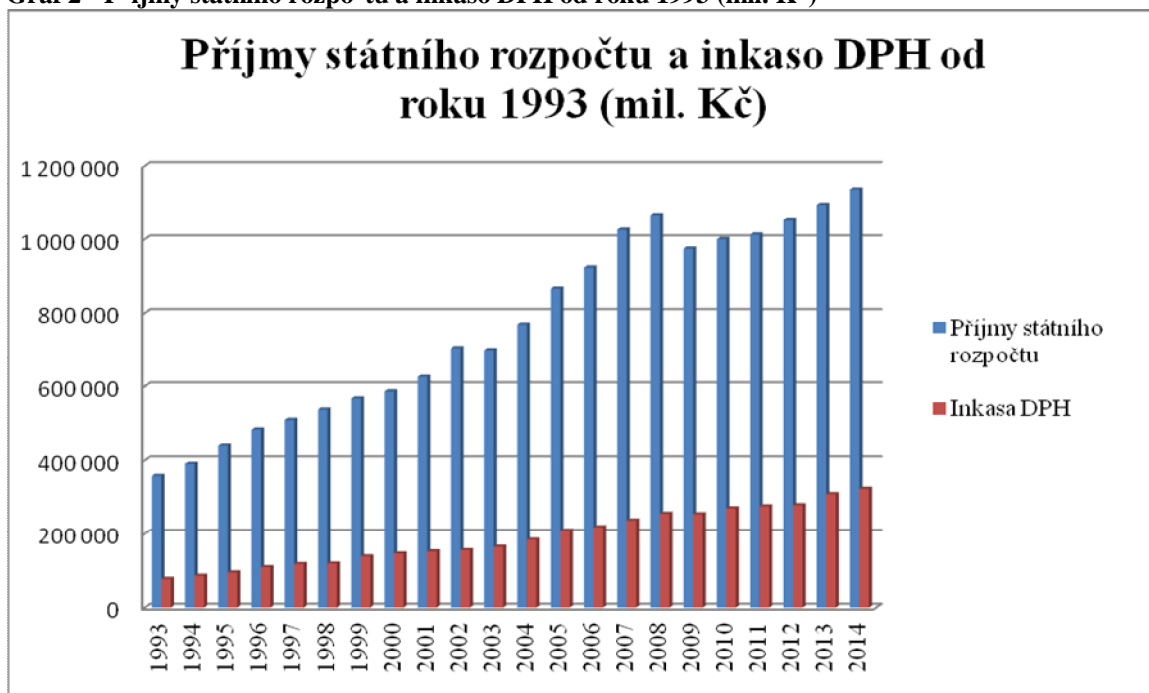
Graf 1 vyjad uje postupné p ibliflování obou sazeb, cofl potvrzuje zám r zákonodárc zavést jednotnou sazbu DPH ve vý-i 17,5 %. Toto sjednocení bude mít za d sledek r st cen potravin a dal-ích produkt , a tedy pokles reálné hodnoty p íjm domácností. Nepochybnou výhodou sjednocené sazby bude zjednodu-ení problematiky dan z p idané hodnoty. Také se sníží administrativní náklady, zmizí problém se za azováním produkt do základní i snížené sazby dan a zjednodu-í se da ové p iznání.

8.2 Vývoj p íjm státního rozpo tu a inkasa DPH

P íjmy z dan z p idané hodnoty tvo í jednu z nejd lefit j-ích ástí celkových p íjm státního rozpo tu. Inkaso DPH v kařdém roce nar stalo, výjimkou byl rok 2009, kdy do-lo k meziro nímu poklesu jak inkasa dan z p idané hodnoty, tak celkových p íjm státního rozpo tu z d vodu finan ní krize, která nastala koncem roku 2008. V roce 1993 inil podíl p íjm DPH 21,55 %, do roku 2008 se pohyboval do 25 %, v roce 2009 p ekro il podíl 26 % a v posledních dvou letech inil p es 28 %.

Inkaso dan z p idané hodnoty plyne ze 70,25 % do státního rozpo tu. Kraje si rozd lí 8,92 % stanoveným procentem a obce 20,83 % vybraných daní, dle p epo teného po tu obyvatel. ěnské státy Evropské unie musí odvést 0,3 % z inkasovaného DPH do rozpo tu EU, maximáln v-ak m ě tato ástka dosahovat jedné poloviny hrubého národního d chodu.

Graf 2 - Příjmy státního rozpočtu a inkaso DPH od roku 1993 (mil. Kč)

Zdroj: SÚ, www.finance.cz, vlastní zpracování

Na základě výsledku koeficientu determinace lze konstatovat, že změna na příjmy státního rozpočtu souvisí z 96,81 % se změnou inkasa DPH. Také byla zjištěna velmi silná pozitivní závislost mezi inkasem DPH a příjmy státního rozpočtu.

8.3 Vliv sazeb DPH na inkaso DPH a celkové příjmy státního rozpočtu

Z výsledků statistické metody analýzy časových řad lze z 98,6 % vystihnout průběh inkasa daně z příjmu dané hodnoty lineárním trendem. Průměrný koeficient růstu udává relativní roční nárůst inkasa o 7,05 %.

Tabulka 3 - Vliv sazeb DPH na inkaso DPH

Vliv sazeb DPH na inkaso DPH	
Síla závislosti - základní sazba	-0,8788
-snížená sazba	0,9179
Koeficient determinace	92,71 %
Funkce regresní přímky	$y' = 687\,551,9 - 28\,598,7x_1 + 14\,191,1x_2$

Zdroj: vlastní zpracování

Pomocí statistické metody lineární korelace byl zhodnocen vliv sazeb daně z příjmu dané hodnoty na inkaso DPH do státního rozpočtu. Koeficient determinace udává, že změna inkasa DPH souvisí z 92,71 % se změnami sazeb DPH. U základní sazby daně z příjmu

hodnoty existuje silná nepřímo závislost na inkasu DPH, u snížené sazby je závislost silná a přímo.

Na základě výpočtu jednoduché lineární regrese a korelace lze konstatovat 73,27% nepřímo závislost inkasa daně z prodané hodnoty na základní sazbu DPH. Změnu inkasa DPH lze z 53,7 % vysvětlit změnou základní sazby daně z prodané hodnoty. Výsledkem regresní analýzy je rovnice $y' = 1\,027\,444 - 39\,986x$, tudíž při zvýšení základní sazby DPH o 1 % se sníží inkaso DPH o 39 986 mil. Kč.

Závislost inkasa DPH na snížené sazbě daně z prodané hodnoty činí 82,46 %. Její změna ovlivňuje změnu inkasa DPH z 68 %. Výsledkem regresní analýzy je rovnice $y' = 62\,737,01 + 17\,770,22x$. Při zvýšení snížené sazby DPH o 1 % se tedy zvýší příjem inkasa daně z prodané hodnoty o 17 770,22 mil. Kč.

Tabulka 4 - Vliv sazeb DPH na celkové příjmy státního rozpočtu

Vliv sazeb DPH na celkové příjmy státního rozpočtu	
Síla závislosti - základní sazba	-0,9027
-snížená sazba	0,865
Koeficient determinace	91,48 %
Funkce regresní přímky	$y' = 2\,976\,548 - 118\,690x_1 + 38\,520x_2$

Zdroj: vlastní zpracování

Podobný vliv jako na inkaso DPH mají sazby daně z prodané hodnoty i na celkové příjmy státního rozpočtu. Mezi příjmy státního rozpočtu a základní sazbou daně z prodané hodnoty existuje rovná přímo silná závislost. Při nárůstu základní sazby o 1 % se sníží příjmy státního rozpočtu o 149 600 mil. Kč. Naopak při zvýšení snížené sazby o 1 % příjmy státního rozpočtu narostou o 53 374 mil. Kč. Variabilita příjmů státního rozpočtu je z 91,48 % ovlivněna sazbami daně z prodané hodnoty.

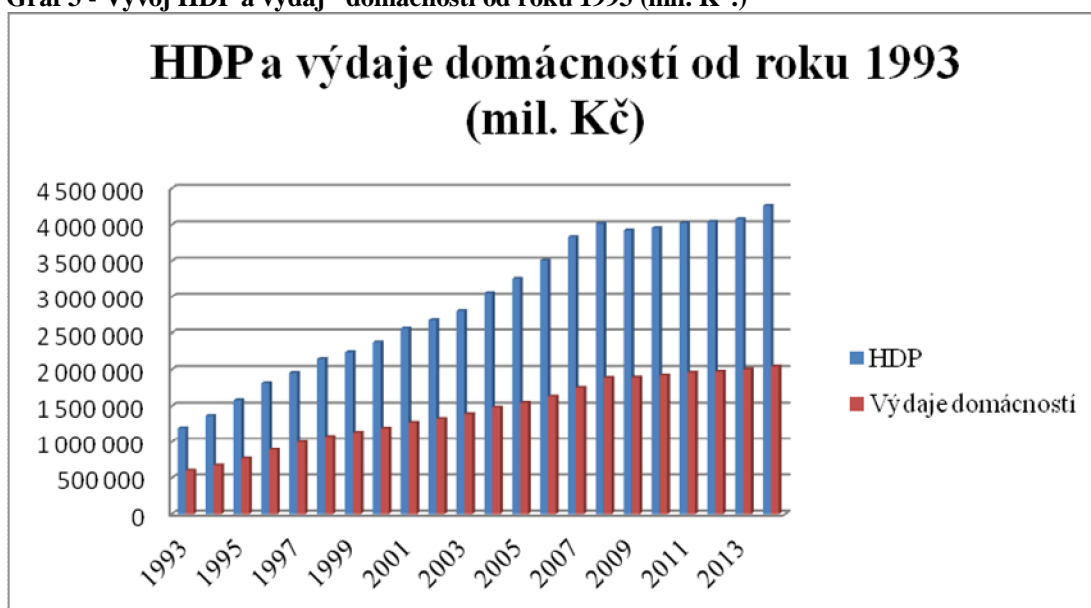
Zvyšování sazeb DPH se projevuje nárůstem cen spotřebního zboží. Z analýzy vyplývá, že zvyšování základní sazby daně z prodané hodnoty sníží příjmy státního rozpočtu, tudíž pro stát není efektivní. Snížená sazba se ovšem vztahuje například na zboží, jako jsou potraviny, které si lidé kupují i při zvýšení ceny, jsou nezbytně nutné. Proto dává v tomto smyslu užitečné příjmy státního rozpočtu zvýšit sníženou sazbu. Tato skutečnost se odráží v tzv. Lafferově křivce, podle níž platí, že existuje taková míra

zdanění, je-li vytváří maximální daňové výnosy. Zvyšování takové sazby se při výběru daní projeví negativně.

8.4 Vliv daní z přidané hodnoty na vývoj HDP

Podstatnou složku hrubého domácího produktu tvoří výdaje domácností na spotřebu a mají tedy významný vliv na jeho růst i pokles. Od roku 1993 se podíl výdajů domácností na celkovém HDP České republiky cca 50 %.

Graf 3 - Vývoj HDP a výdaj domácností od roku 1993 (mil. Kč)

Zdroj: SÚ, vlastní zpracování

Na základě výpočteného koeficientu determinace lze konstatovat, že změna výdajů domácností na spotřebu je z 88,09 % ovlivněna změnou sazeb daní z přidané hodnoty. Závislost výdajů domácností na spotřebu na základní sazbě DPH, při konstantní snížené sazbě, je nepříliš silná. Závislost výdajů domácností na snížené sazbě DPH, při konstantní základní sazbě, je příliš silná.

Tabulka 5 - Vliv sazeb DPH na výdaje domácností na spotřebu

Vliv sazeb DPH na výdaje domácností na spotřebu	
Síla závislosti - základní sazba	-0,8589
-snížená sazba	0,8319
Koeficient determinace	88,09 %
Funkce regresní přímky	$y' = 5\,183\,447 - 203\,761x_1 + 71\,943x_2$

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednoduché regresní analýzy vyjadřují 78,31% nepřímo závislost výdaj domácností na základní sazbě daně z příjmu. Změnu výdaj domácností lze z 61,31 % vyjádřit změnou základní sazby DPH. Výsledkem regresní analýzy je rovnice $y' = 6906557 - 261491x$, při zvýšení základní sazby o 1 % tedy klesnou výdaje domácností o 261 491 mil. Kč.

Koeficient determinace udává 54,6% vliv změny snížené sazby DPH na variabilitu výdaj domácností na konečnou spotřebu. Regresní rovnice $y' = 731743,6 + 97443,6x$ vypovídá, že při zvýšení snížené sazby daně z příjmu o 1 % dojde ke zvýšení výdaj domácností o 97 443,6 mil. Kč.

Daň z příjmu zvyšuje ceny produktů, domácnostem se tedy zvýší výdaje. Vzhledem k tendenci domácností vytvářet si úspory ovšem dojde ke snížení domácí poptávky a spotřeby. Tímto snížením je také negativně ovlivněn hrubý domácí produkt, který může stagnovat, případně klesat.

Pomocí statistické metody vícenásobné lineární regrese byla zjištěna nepřímo silná závislost hrubého domácího produktu na základní sazbě DPH, při konstantní snížené sazbě. Závislost hrubého domácího produktu na snížené sazbě DPH, při konstantní základní sazbě DPH, je rovněž silná.

Tabulka 6 - Vliv sazeb DPH na hrubý domácí produkt

Vliv sazeb DPH na hrubý domácí produkt	
Síla závislosti - základní sazba	-0,8873
-snížená sazba	0,8317
Koeficient determinace	89,62 %
Funkce regresní přímky	$y' = 11737237 - 469009x_1 + 144198x_2$

Zdroj: vlastní zpracování

Koeficient determinace udává, že variabilita hrubého domácího produktu je z 89,62 % ovlivněna sazbami daně z příjmu.

Zvýšení základní sazby daně z příjmu o jedno procento tedy při konstantní snížené sazbě sníží hodnotu hrubého domácího produktu o 469 009 mil. Kč. Zvýšení snížené sazby daně z příjmu o jedno procento při konstantní základní sazbě zvýší HDP o 144 198 mil. Kč.

8.5 Problematika daňových úniků

Podle odhadů ekonomů činí úniky na dani z přidané hodnoty asi 80 miliard korun ročně. Zákodáři od 1. ledna 2016 zavedli první opatření, která má daňovým únikům zabránit. Věšichni plátců danů z přidané hodnoty jsou od tohoto data povinni podávat kontrolní hlášení obsahující seznam všech vydaných a přijatých tuzemských plnění. Měsíční plátců danů z přidané hodnoty jej musí podávat každý měsíc, čtvrtletní plátců potom čtyřikrát ročně. Finanční úřady tak budou mít k dispozici data, podle kterých mohou úřelněji zaměřit své kontroly a odhalit tak daňové podvody. V roce 2016, po zavedení kontrolního hlášení, je podle ekonomů očekáván vyšší výběr daní aflu 10 miliard korun, přičemž by se tato částka měla každým rokem zvyšovat. Dalším nástrojem zacíleným na úniky na dani z přidané hodnoty je elektronická evidence tržeb, která by měla vejít v platnost v průběhu roku 2016. Tento systém představuje rychlou komunikaci mezi podnikateli a správcem DPH. Každá podnikatelova tržba v hotovosti (většinou kupony, stravenky či plateb kartou) bude evidována a příslušný úřad bude moci snadněji rozpoznat případné podvody. Dle odhadů Ministerstva financí České republiky může pomocí elektronické evidence tržeb dojít ke zvýšení příjmů z danů z přidané hodnoty aflu 12 miliard korun za první rok po zavedení. Únikům na dani z přidané hodnoty by také mohlo zabránit již zmínované sjednocení základní a snížené sazby v sazbu jednotnou. Jelikož by na všechny druhy zboží platila jedna sazba, podvodníkům by zanikla možnost úmyslně zařazovat zboží a služby do nesprávných sazeb danů z přidané hodnoty.

9 Výsledky a diskuse

Z analytické části práce vyplývá, že inkaso daně z prodané hodnoty má pro celkové příjmy státního rozpočtu zásadní význam. Sazby daně z prodané hodnoty rovněž úzce souvisí s výdaji domácností na spotřebu a tím i s růstem hrubého domácího produktu.

Na základě výsledků statistických metod bylo zjištěno, že zvýšení základní sazby daně z prodané hodnoty není z hlediska příjmů státního rozpočtu efektivní. Naopak snížení základní sazby daně nemusí vést ke snížení cen, jelikož obchodníci mohou ponechat ceny na stejné úrovni v zájmu vyšších zisků. Zvýšení snížené sazby daně z prodané hodnoty by sice podle výsledků analýzy zvýšilo příjmy státního rozpočtu, ale zároveň by vedlo k nárůstu cen potravin, a tím i ke snížení životní úrovně obyvatel, především nízkopříjmových skupin.

Z analýzy dále vyplývá, že v období ekonomického růstu je správnou cestou nezvyšovat daňové sazby, ale zaměřit se na jejich efektivnější výběr. Zvýšení daní, zavádění daní nových nebo jiné zatřídění v oblasti administrativy je podnikateli a ostatními daňovými poplatníky vnímáno velice negativně.

Vybírat daně efektivněji, tedy zabránit daňovým únikům, lze dokázat pomocí několika mechanismů. I když kontrolní hlášení představuje administrativní zátěž především pro drobné podnikatele, jedná se o určitou daň za to, že někteří podnikatelé neodvádějí daně poctivě. Takové daňové úniky je nutné odhalit a tím i zrealizovat růst hrubého domácího produktu, nebo odhalením podvodů by došlo ke snížení úrovně ekonomiky. Je pravděpodobné, že z důvodu povinnosti podávat kontrolní hlášení se někteří podnikatelé budou snažit snížit obrát podniků, aby se mohli stát zákonnými plátcí DPH a snížili si tak náklady na administrativu.

10 Závěr

V České republice je z hlediska daňových příjmů státního rozpočtu kladen důraz především na inkaso daní z prodávané hodnoty, majetkové daně jsou relativně nízké. Po dkladném seznámení s problematikou daní z prodávané hodnoty jsem dospěl k názoru, že v období ekonomického růstu, ve kterém se právě nacházíme, je nutné nezvyšovat základní sazbu daní z prodávané hodnoty. Podle mého názoru je třeba dosáhnout a udržet dlouhodobě stabilní situaci v oblasti jak nepřímých daní, tak těch přímých.

Z provedené analýzy vyplývá, že zvyšováním sazeb DPH, především té základní, se nezvýší příjmy státního rozpočtu. Rozhodujícím faktorem je odhalit daňové úniky a tím snížit úroveň ekonomiky, která do značné míry ovlivňuje reálnou výkonnost naší ekonomiky a s tím související hospodářskou politiku státu. Souhlasím tedy se zavedením kontrolního hlášení, dále se zavedením elektronické evidence tržeb, díky níž může stát vybrat více prostředků nejen na daně z prodávané hodnoty, ale také na daně z příjmů fyzických a právnických osob. Jelikož elektronická evidence tržeb sleduje veškeré tržby podnikatelů, správce daní bude schopen poznat podvodné jednání v podobě nepříznaných příjmů. Zavedení kontrolního hlášení a elektronické evidence tržeb by mělo přispět ke snížení příjmů především z přímých daní a k oživení ekonomiky.

Daň z prodávané hodnoty je nejen nejdělejší nepřímou daní, zároveň je také vnímána jako jedna z nejsložitějších. Na výši příjmů státního rozpočtu má zřejmě vliv snížená sazba daní z prodávané hodnoty, protože se vztahuje na základní zboží a služby, které nemají blízké substituty a vyznačují se tedy nízkou elasticitou cenové poptávky.

Vlastní návrhy a doporučení:

- pokud dojde ke zvýšení příjmů státního rozpočtu, navrhuji snížit přímé daně;
- snížení sazby DPH u potravin a dlekové výfivly, jelikož se jedná o zboží nezbytně nutné pro přežití;
- zavést jednotnou sazbu DPH z důvodu administrativního zjednodušení a zamezení zařazování zboží a služeb do nesprávných sazeb.

11 Seznam použitých zdrojů

TYRROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 126 s. Vzdělávání a certifikace učitelů. ISBN 978-80-7478-785-0.

RADVAN, Michal. *Finanční právo a finanční správa - berní právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 509 s. ISBN 978-80-210-4732-7.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 275 stran. ISBN 978-80-7478-841-3.

MULCOVÁ-SEIDLOVÁ, Marta, Gabriela KUKALOVÁ a Lukáš MORAVEC. *Daňová soustava*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozní ekonomická fakulta, 2014, 155 s. ISBN 978-80-213-2451-0.

PAVLÁSEK, Vlastimil a Pavlína HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. Vyd. 1. Plzeň: Nava, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2008, 257 s. Daňová práva. ISBN 978-80-7357-386-7.

TYRROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy v 28 členských státech EU, legislativní základy daňové harmonizace v právní judikatuře SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU, zdanění finančního sektoru*. 6., aktualiz. a přeprac. vyd. v 2 CD. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí

Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Internetové zdroje

<http://www.czso.cz>

<http://www.finance.cz>

<http://www.financnisprava.cz>